

El canal d'Urgell al seu pas pel municipi d'Anglesola, a la comarca de l'Urgell, on el reg es fa per inundació. ARXIU / L'ECONÒMIC

M. SARDÀ
BARCELONA

El canal de Pinyana, amb un recorregut de 70 quilòmetres, és el canal de regadiu més antic de Catalunya. Forma part de la infraestructura hidràulica de la comarca del Segrià i la Llitera i proporciona aigua potable a 150.000 habitants de 13 municipis del Segrià. La seva construcció data del 1147: 875 anys d'història. Les obres del canal d'Urgell es van realitzar entre el 1847 i el 1861, 350 anys després dels primers projectes, que daten de la dominació musulmana.

El Col·legi Oficial d'Enginyers Agrònoms de Catalunya (COEAC) va aprofitar el Dia Mundial contra la Desertificació i la Sequera, que se celebra anualment el 17 de juny, per instar a modernitzar les instal·lacions de regadiu del país, fer-les més eficients i afavorir l'estalvi d'aigua i la sostenibilitat del territori. Segons dades de l'ONU, la població serà majoritàriament urbanita l'any 2050. Això farà créixer en un

Objectiu clar: reg eficient i sostenible

L'emergència climàtica marca la urgència d'una ràpida intervenció en les infraestructures de regadiu del territori, per a una millor gestió de l'aigua i de la producció agrícola

60% la demanda d'aliments i posarà encara més en perill els límits mediambientals, agreujant la situació del canvi climàtic, de la producció de residus, de la desertificació i de les desigualtats socials.

Davant d'aquestes previsions, Conxita Villar, degana del COEAC, alerta que hem de "repensar la manera de

produir i de consumir, uns camps on l'agricultura i l'alimentació són clau, i en els quals la producció sostenible és part de la solució". En aquest sentit, i tenint en compte que el principal demandant d'aigua a l'Estat és el sector del regadiu, "és evident que per aconseguir un model agrícola sostenible de

veritat és necessari que el sistema global de regadius sigui més eficient", assegura.

UNA XARXA ANTIQUADA. A partir d'aquestes conclusions, el COEAC insta les administracions a modernitzar les infraestructures d'emmagatzematge i transport dels canals de regadiu, espe-

cialment dels més antics, que actualment acumulen grans pèrdues d'aigua. Paral·lelament, cal implementar tecnologies eficients amb regs localitzats, biotecnologia per a produccions més eficients i tolerants a les èpoques de sequera, internet de les coses per a una agricultura de precisió i digitalitzada, i una gestió circular de les produccions amb tendència a residus zero. Tot plegat, uns can-

En els darrers anys

ha augmentat

la superfície de

regadiu un 13,63%

vis que també requeriran més formació digital i accés a internet a tot el país.

El regadiu sempre ha estat vital per mantenir la producció d'aliments, assentar la població i impulsar el seu desenvolupament. De fet, en els últims anys ja s'han adoptat pràctiques més sostenibles en l'agricultura, com ho demostra el fet que la superfície de regadiu s'ha incrementat des del 2004 en un 13,63%, ha passat de

3.341.400 a 3.796.682 hectàrees, mentre que l'ús de l'aigua ha baixat en un 12,99%.

“Encara i així hem de continuar avançant en aquesta direcció”, rebla Villar, que recorda que “l'economia rural al voltant d'activitats agràries sostenibles i pensades de manera holística ens beneficiarà a tots com a societat, oferint aliments saludables, segurs i respectuosos amb el medi ambient, arrelant la gent al territori i evitant, així, la despoblació del medi rural”.

La degana del COEAC creu que “aquesta és una fita ambiciosa”, però que és possible d'aconseguir “si es porten a terme les inversions necessàries”, i recorda el context actual d'ajuts previstos per la Unió Europea, que tenen com a objectiu reactivar l'economia arran de la pandèmia i avançar cap a un model més sostenible.

A Catalunya plou molt irregularment. A la major part

L'activitat agrària sostenible ens beneficiarà a tots com a societat

CONXITA VILLAR
DEGANA DEL COEAC

del territori, els estius són secs i calorosos i els pagesos han lluitat des de sempre per disposar d'aigua de reg per fer rendibles les explotacions i lluitar contra les sequeres periòdiques. A hores d'ara, la major part de l'aigua per al regadiu procedeix d'embassaments situats als rius de les conques internes del país o de la conca de l'Ebre, i posteriorment es distribueix a través de canals i séquies. També es fan servir al regadiu aigües reutilitzades procedents de depuradores.

SISTEMES. L'actual xarxa d'infraestructures de regulació, de transport i de distribució d'aigua de reg permet regar al voltant de 340.000 hectàrees. Guanyar eficiència en el regadiu suposa augmentar la productivitat agrícola però també contribuir de manera clara a la millora del medi ambient, a la

Vista aèria d'un tram del canal Segarra-Garrigues. L'ECONOMIC

Un nou pla amb el triple d'inversió

El consell d'administració de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) va impulsar l'estiu passat el pla de gestió de les conques internes i el seu programa de mesures per al període 2022-2027, les eines que definiran les accions en matèria del cicle de l'aigua per als pròxims anys que han de preservar i millorar la qualitat de les masses d'aigua i els ecosistemes hídrics, així com garantir les demandes d'aigua, el sanejament i la regeneració. La nova proposta de pla està enfocada a fer front a l'emergència climàtica, tenint en compte que algunes projeccions indiquen que el 2050 Catalunya reduirà en un 18% la disponibilitat d'aigua. El nou pla de gestió té en compte una inversió de 2.400 milions d'euros, 1.400 dels quals els aportarà l'ACA.

sostenibilitat del procés, a través d'un bon aprofitament de l'aigua. D'aquí la importància d'una modernització urgent de les instal·lacions.

En funció de la tecnologia que s'utilitza, hi ha dos grans grups de sistemes de reg: per gravetat i a pressió. El primer és el més utilitzat, en el qual l'aigua recorre la superfície del terreny amb cert pendent per l'efecte de la gravetat i es distribueix a través dels soles o per compartiments tancats. Aquesta tipologia de reg necessita més quantitat d'aigua perquè arribi a tota la parcel·la.

En el reg a pressió, molt més eficient, l'aigua arriba als camps a través de canonades. En aquest sistema calen equips de bombament per impulsar l'aigua i el reg es fa per aspersió, que arriba al terreny en forma de pluja, o localitzat, s'aplica el reg a punts concrets de la terra.

En percentatges, es calcula que el sistema de reg per gravetat té una eficiència entre el 40% i el 50%, mentre que el d'aspersió ja s'eleva fins al 65% i el localitzat, fins al 80%. Per aconseguir les xi-

fres màximes és necessari millorar i modernitzar les infraestructures que es tenen.

AVANTATGES. “L'eficiència d'un sistema de reg la indica el percentatge de l'aigua aplicada que aprofita la planta. Per tant, s'han d'evitar les pèrdues durant el seu transport i aplicar un reg eficient a

S'han d'evitar pèrdues d'aigua durant el transport i fer regs eficients

XAVIER PETIT
TÈCNIC SEGARRA-GARRIGUES

l'interior de les finques. L'ideal és el reg a pressió perquè per inundació, que és com es fa a la majoria del territori, es perd molta aigua”, explica Xavier Petit, tècnic d'aigües del Segarra-Garrigues.

La modernització es fa necessària però “la inversió que

El canal que posa les bases del futur

“El Segarra-Garrigues té una molt bona eficiència perquè tota la xarxa està molt controlada. Des de la seu operativa de Tàrrrega es gestiona des del sistema de transport fins a les basses a peu de canal i el bombeig d'aigua als terrenys; es detecten en temps real les fuites i es tanquen les canonades fins que es resol el problema”, explica Xavier Petit, tècnic d'aigües del canal. A més, explica, el reg a pressió aconsegueix un estalvi d'aigua d'entre un 20% i un 30%, una dada important quan l'objectiu és la sostenibilitat. El Segarra-Garrigues fa ús de la millor tecnologia disponible actualment, esdevinent exemple per a la modernització dels altres 42 canals repartits pel territori, facilitant també l'accés a la terra i la continuïtat en el sector.

requereix és alta i, d'altra banda, en el reg per inundació el preu de l'aigua surt molt baix”, comenta Petit, que indica que el que fa encarrir el preu al pagès “és el bombeig”.

Tot i això, insisteix en el fet que la modernització de les infraestructures aporta més avantatges que no pas inconvenients als agricultors: “Els dona molta comoditat perquè decideixen ells quan regar i no depenen del torn de reg, que pot ser a la nit o la matinada, i d'altra banda incrementen considerablement la producció. Si en terra de secà els ingressos per la collita representen un màxim de 450 euros per hectàrea, en regadiu poden arribar als 3.500 euros.”

El canal Segarra-Garrigues neix a la presa de Rialb i acaba a l'embassament de l'Albàgès, passant per totes les comarques de la plana de Lleida. Inaugurat el seu primer tram el 2019, disposa de 85 quilòmetres de canalitzacions construïdes. “S'han d'oferir més al·licients als pagesos, més ajuts públics, perquè accedeixin a modernitzar el reg”, rebla Petit.